

Grænánaskýrsla Tjarnarsels. Sótt er um fánann í fimmta sinn.

Leikskólinn Tjarnarsel í Reykjanesbæ, sækir um Grænánann í fimmta sinn. Framlaga skólans í þessum áfanga tengist lýðheilsu með grunnþætti menntunar og sjálfbærni að leiðarljósi.

Umhverfissáttmáli og stefna Tjarnarsels

Umhverfissáttmáli Tjarnarsels tekur mið af stefnu leikskólans í sjálfbærni menntun sem er ein af grunnþáttum leikskólastarfsins. Inntak sjálfbærni hugtaksins felur í sér samspil margra þátta s.s. efnahags, samfélags, félagslegrar velferðar og umhverfisverndar. Í Tjarnarseli er litið svo á að umhverfismennt og útinám með beinni þátttöku í sínu nærsamfélagi komi inn á alla þess þætti og sé góð leið til að fræða leikskólabörnin um umhverfismál. Lögð er áhersla á að flétta menntun til sjálfbærni inn í allt starf leikskólans og gefa börnum tækifæri til að takast á við verkefni sem styrkja þau til að taka þátt í sjálfbæru samfélagi.

Meginmarkmiðið er að þroska einstaklinga í að axla ábyrgð á tilveru sinni og búa yfir þekkingu til að sjá afleiðingar gjörða sinna á komandi kynslóð.

Einnig er markmiðið:

- ✓ Að mennta ábyrga einstaklinga sem láta sig umhverfið varða.
  - ✓ Að börn öðlist fjölbreytta reynslu í náttúru, samfélagi og menningu.
  - ✓ Að börn taki þátt í ákvörðunum í samráði við aðra um margvísleg málefni sem hafa áhrif á samfélagið og nærumhverfi þeirra.
  - ✓ Að elfa orðaforða barna og skilning í tengslum við sjálfbærni.
  - ✓ Að aðstoða börn við að sjá tengsl, orsakir og afleiðingar.
- (Skólanámskrá Tjarnarsels - Sjálfbærni og vísindi, 2017)

Umhverfisnefndin

Í leikskólanum eru starfandi tvær umhverfisnefndir, Litla- og stóra- umhverfisnefndin. Í Litlu-umhverfisnefndinni eru tveir leikskólakennarar, leikskólastjóri, einn leikskólaliði, annar matráðurinn, eitt foreldri og verkefnastjóri. Hluti nefndarinnar er sjálfkjörinn, en deildirnar og stjórn foreldrafélagsins tilnefna sinn fulltrúa.

Fjórir kennarar og 20 nemendur á næst elstu deildinni skipa Stóru-umhverfisnefndina. Deildarstjóri ásamt verkefnastjóra halda utan um verkefnið. Fjöldi funda, yfir tveggja ára tímabil, fer eftir árstíma. Annars vegar eru þeir nokkrum sinnum í viku eða hins vegar geta liðið nokkrar vikur á milli funda. Einnig funduðu Stóra- umhverfisnefndin og matráðar leikskólans, sem komu með beinum hætti að núverandi verkefni, nokkrum sinnum á tímabilinu (sjá fundagerðir). Fundirnir í Stóru-umhverfisnefndinni fara fram í samverustundum.

Skipulag funda:

- a) Farið yfir verkefni hópsins
- b) Samræður um hugleiðingar og hugmyndir hópsins um ýmsilegt sem varðar verkefnið.
- c) Ákvarðanir teknar um framhaldið.
- d) Afrekstur kannaður og skoðaður.

Tenging við aðalnámskrána

Tekið er mið af Aðalnámskrá leikskóla, Skólanámskrá Tjarnarsels, innra mati síðasta starfsárs og niðurstöðum foreldrakannana þegar næst skref er tekið í umhverfismenntun barna og framlag skólans til Grænfánaverkefnisins. Sjálfbærni til menntunar er rauði þráðurinn í skólanámskrá Tjarnarsels og er megin inntak í þemaverkefninu um lýðheilsu. Eftir að ákvörðun var tekin um þema var umhverfismat fyrir lýðheilsu lagt fyrir næst elstu og elstu börnin, með aðstoð kennara. Þar sem leikskólinn er þátttakandi í verkefninu *Heilsueflandi leikskóli* á vegum Landlæknis embættisins voru gátlistar frá þeim einnig notaðir til að meta stöðuna.

Námsefnisgerð og kynning á stefnunni

Síðast liðin fjögur ár hefur Tjarnarsel verið að þróa kennsluhætti í útinámi barna og nýta möguleika útileiksvæðis leikskólans til leiks og náms. Árið 2017 kom út handbókin *Garðurinn okkar: Útinám í leikskóla*. Bókin byggir á þróunarverkefninu *Garðurinn okkar: hringrás náttúrunnar* sem unnið var á árunum 2014 til 2016. Verkefnið var kynnt á 350 manna ráðstefnu sem Tjarnarsel stóð fyrir, í október 2017, í tilefni 50 ára afmælis leikskólans. Einnig hefur þemaverkefnið verið kynnt á fundi Garðyrkjufélags Suðurnesja.

Tjarnarsel heldur út opinni fésbókarsíðunni, *Leikskólinn Tjarnarsel*. Reglulega eru settar fréttir af námi og starfi leikskólans. Einnig halda deildirnar úti lokuðum árgangasíðum þar sem foreldrar fá vikulegar fréttir og upplýsingar um námið og starfið inni á deildunum. Á föstudögum eru settar inn myndir og það helsta sem var á döfinni þá vikuna. Foreldrar eru

hvatir til að fylgjast vel með á fésbókinni og eiga í gagnvirkum samskiptum við leikskólann. Síðast liðin ár hefur grænfánverkefnið fengið þar mikla umfjöllun.

Við upphaf leikskólagöngunnar fá foreldrar kynningarfund m.a. um umhverfisstefnu skólans og einstök verkefni, eins og Grænfánaverkefnið og áherslur skólans á útinámi. Á heimasíðu Tjarnarsels <http://www.tjarnarsel.is/> eru linkur með upplýsingum um Grænfánaverkefnið. Þar má einnig lesa skýrslur fyrri verkefna.

Mikil og nán samvinna er við nærsamfélagið, eins og stofnanir og fyrirtæki í bæjarfélaginu. Eins og kemur fram í kaflanum hér að neðan *Áskorun og áhætta í hreyfinámi barna* eru árlega haldnir útinnudagur í leikskólanum þar sem sjálfboðaliðar úr hópi foreldra, kennarar, barna og annarra vina Tjarnarsels, leggja hönd á plóginn í að umbreyta útileiksvæðinu.

Nærsamfélagið hefur með beinum og óbeinum hætti tekið þátt í umbreytingum á útileiksvæði leikskólans. Ýmsar stofnanir Reykjanebæjar hafa lagt okkur lið, eins og Umhverfissviðið og Þjónustumiðstöðin. Einnig hefur verið leitað til ýmissa fyrirtækja í bæjarfélaginu sem hafa lagt til vinnuafli og tæki án endurgreiðslu og eða komið að vinnudegi og aðstoðað okkur með hráefni.

Markmiðin sem unnið var að á tímabilinu:

Megin markmið þemaverkefnisins er að efla þekkingu og ýta undir reynslu barnanna á að rækta ýmsar tegundir nytjajurta og að auka gleði þeirra í útiveru. Við nálgumst viðfangsefnið í ljósi heilbrigðis, vellíðunar og þremur stoðum sjálfbærni, *umhverfistoð* (vernd umhverfisins), *félagsstoð* (félagslega velferð og jöfnuð) og *efnahagsstoð* (efnahagsvöxt).

1. Að auka gleði barna í útiveru.
2. Að efla útinám og hreyfingu barna í Garðinum okkar.
3. Að börn öðlist fjölbreytta reynslu og sýn á umhverfi og náttúru.
4. Að efla þekkingu barna á ræktun nytjajurta.
5. Að bjóða upp á hollt og gott mataræði.
6. Að auka fjölbreytni í grænmetisneyslu barna.

Eftirlit og endurmat á markmiðunum.

Samfara útgáfu nýrrar skólanámskrá, árið 2014, gaf leikskólinn út þemahefti, fyrir hvern grunnþátt til menntunar. Til að ná markmiðum Grænfána-þemaverkefnisins notuðu kennarar náms- og verkferla heftisins *Sjálfbærni og vísindi* (2017). Í því birtast markmið og umhverfisstefna Tjarnarsels og útfærsla, mánuð fyrir mánuð, fyrir hvert aldursig. Einnig var unnið samkvæmt aðgerðaráætlun (sjá fylgiskjal). Deildarstjórar tveggja elstu deildanna (4ja

og 5 ára) báru hitann og þungann af því að fylgja áætluninni eftir. Regluleg fóru deildarstjórar og verkefnastjóri yfir aðgerðaáætlunin og stöðu verkefna (sjá fylgiskjal aðgerðaáætlun).

Til að meta ýmsa þætti þemaverkefnisins nýttum við okkur ýmsa gátlista verkefnisins *Heilsueflandi leikskóla* (2018) á vegum Embættis landlæknis. Gátlistunum er ætlað að styðja leikskóla í að vinna markvisst að heilsueflingu og gera hana hluta af daglegu starfi leikskólans.

Nálgun markmiðanna

1. Að auka gleði barna í útiveru.

Á síðast liðnum fimm árum hefur samstillt átak og samvinna, barna, foreldra og kennara skilað sér í náttúrulegum og skemmtilegum garði við leikskólann. Það hefur skilað sér í aukinni í útiveru og ánægju barnanna. Þetta kemur m.a. fram í könnun sem Reykjanesbær lagði fyrir foreldra leikskólabarna (Skólapúls, 2018). Einnig telja leikskólakennarar sig sjá merkjanlegan mun í vali og áhuga barna á útiveru.

Á hverju vori er sjálfboðaliðadagur í leikskólanum þar sem áður nefndir aðilur koma saman einn eftirmiðdag til að snyrta, laga og bæta aðstoðu barna, til náms og leikja í garðinum. Síðast liðið vor komu saman um það bil 100 manns sem tóku til hendinni. Ár hvert fer mætingin fram úr öllum vonum. Áður en til framkvæmda kemur, fá allir tækifæri til að koma hugmyndum sínar á framfæri, skriflega og eða myndrænt, sem birtist á vegg í innri forstofu leikskólans (sjá fésbókarsíðunni Leikskólinn Tjarnarsel).

2. Að efla útinám og hreyfingu barna í Garðinum okkar.

Garðurinn býður upp óteljandi möguleika til að örva hreyfifærni barna. Leitast hefur verið við að efla markvissa hreyfingu þeirra í garðinum m.a. er stuðst við námsefni Sabínu Steinunnar Halldórsdóttur, íþróttá- heilsufræðings, *Færni til framtíðar*, sem fjallar um örvun og hreyfingu í nánasta umhverfi barna. Sabína var með námskeið fyrir kennara Tjarnarsels á síðasta starfsári.

Eins og kom fram hér að ofan er leikskólinn þátttakandi í verkefninu *Heilsueflandi leikskóli* á vegum Embættisins landlæknis. Til að skoða og meta stöðun var notast við gátlista embættisins í hreyfingu. Samkvæmt gátlistum verkefnisins er 75% komið til framkvæmda í þættinum *hreyfing*.

Verkefnið er í stöðugri þróun með umræðum og hugmyndavinnu barna, kennara og foreldra.

3. Að börn öðlist fjölbreytta reynslu og sýn á umhverfi og náttúru.
4. Að efla þekkingu barna á ræktun nytjajurta.

Kennarar hafa nýtt sér aðstöðuna í garðinum til að fræða og kenna nemendum að njóta náttúrunnar og bera virðingu fyrir henni. Garðurinn er hannaður með það að leiðarljósi að börnin geti upplifað og rannsakað árstíðabundnar breytingar í náttúrunni og umhverfinu; þegar gróður og skórdýr vakna til lífsins á vorin, þegar allt er í blóma á sumrin, breytingar og litbrigði náttúrunnar á haustin og sofandi gróðurinn á veturnar.

Þekkingin barna á ræktun nytjajurta hefst með forræktun plantna í febrúar. Síðan aðstoða þau kennarana við að gróðursetja þær að vori og að lokum njóta þau uppskerunnar að hausti. Þessi markvissa nálgun í útinámi er ein leið til að aðstoða börn í þekkingarleit sinni til að skilja náttúru og samfélag og liður í sjálfbærnimenntuninni.

Kennarar nýta sér náms- og kennsluaðferðir sem birtast í handbókinni *Garðurinn okkar útinám í leikskóla*, sem var gefin úti, eins og fyrr segir á vegum leikskólans, árið 2017.

5. Að bjóða upp á hollt og gott mataræði.
6. Að efla þekkingu barna á ræktun nytjajurta.

Leikskólinn leggur áherslu og metnað í að bjóða upp á hollan og góðan heimilismat sem tekur mið af ráðleggingum Embættis landlæknis. Boðið er upp á staðgóðan morgunmat, heita máltíð í hádeginu, sem unnin er að mestu leiti frá grunni í skólanum og grænmeti, daglega er boðið upp á heimabakað brauð og boðið upp á ávexti á milli mála.

Til að skoða og meta matarframboð í Tjarnarseli var notast við gátlista og viðmiðanir Embættis landlæknis fyrir leikskólaeldhús. Niðurstöður sýndu að ráðlagður daglegur skammtur af grænmeti var ekki nægilegur. Til að átta sig enn frekar á grænmetisneyslu barnanna í skólanum skráðu matráðar (sjá fylgiskjal) í fjóra vikur upplýsingar um:

- Hvaða grænmeti er boðið upp á.
- Hvaða grænmetistegundir eru börnin hrifnust af.

- Hvaða tíma dags var boðið upp á grænmeti.
- Hvernig voru grænmetisafgangar nýttir.

Niðurstöður skráningar matráða sýnda að auka mætti fjölbreytni þegar kom að grænmetinu. Til að ná markmiðum Embættis landlæknis um ráðlagðan daglegan skammt af grænmeti var ákveðið að auka fjölbreytni í grænmetis- og kryddræktuninni. Jafnframt töldu kennarar það vera góða leið til að fá börn til að smakka mismunandi tegundir af grænmeti og kryddjurtum (sjá meðfylgjandi fundargerðir). Samkvæmt gátlistum Embættis landlæknis er 91% komið til framkvæmda í þættinum *mataræði*.

Niðurstöður foreldrakönnunar Skólapúlsins sem var lögð fyrir foreldra í Tjarnarseli í apríl s.l. sem og í öðrum leikskólum Reykjanesbæjar, sögðust flestir foreldrar vera ánægðir með mataræðið í leikskólanum og telja leikskólann bjóða upp á hollt og gott mataræði (sjá tjarnarsel.is - Skólapúls.)

Náms- og kennsluaðferð

Í þróunarferlinu var stuðst við skilgreiningu norska útikennslufræðingsins Arne N. Jordet, á útikennslu. Aðferðin byggir á því að börn/nemendur læra; um raunveruleikann í raunveruleikanum, um samfélagið í samfélaginu, um náttúruna í náttúrunni og um nærumhverfið í nærumhverfinu. Aðferðin ýtir undir forvitni og ímyndunarafli barna/nemenda og gerir þeim kleift að nota skynfæri og öðlast persónulega og hlutbundna reynslu. Hún gefur möguleika á leik, faglegu námi, upplifun og samveru.

Jordet (2010) segir að skólar þurfi að uppfylla tvö skilyrði til að hægt sé að tala um útikennslu; (1) að umhverfi skólans sé notað sem vettvangur náms, (2) að umhverfi hans sé notað sem þekkingarbrunnur eða viðfangsefni. Einnig byggir það á að skólinn starfi með aðilum í samfélaginu og að börnin/nemendur fái tækifæri til að takast á við hagnýt verkefni, rannsaka og vinna sjálfstætt og skapandi. Jafnframt eigi þau að fá að nota skynfærin í leik og námi og læra af samræðum og samskiptum við aðra. (Inga. M. Ingvarsdóttir, 2017)

Börnin sem eru að ljúka leikskólagöngu sinn næst komandi vor, hafa verið að vinna að þemaverkefninu frá því að þau hófu leikskólagöngu sína fyrir tæpum fjórum árum. Eins og fyrr segir tók þau sæti í umhverfisnefndinni þegar þau voru á næst síðasta ári í leikskólanum.

Matjurtaræktun í garðinum

Garðurinn í Tjarnarseli er hannaður með það að leiðarljósi að börnin geti upplifað árstíðabundnar breytingar í náttúrunni. Fjöldi vermireita til nytjaræktunnar eru staðsettir víðs vegar um garðinn. Sérstök áhersla er á að rækta nytjajurtir til að mynda, matlauka (gras- og hvítlauk), salat, baunir, rabbabara, ber, kartöflur og kryddjurtir og ýmsar blómategundir. Megin hluta ársins er garðrækt eitt af mörgum viðfangsefnum barnanna. Í febrúar og mars er hugað að forræktun ýmissa plantna, apríl og maí er priklað og jarðvegurinn í beðunum undirbúinn fyrir gróðursetningu, sem fer fram í júní. Yfir sumartímann fylgjast börnin með sprettunni og aðstoða kennara við að hlúa að gróðrinum. Síðsumars njóta þau afraktsins og í september er uppskeruhátíð og haustlaukum (hvítlaukur og blómalaucar) plantað. Þessi markvissa nálgun í útinámi er ein leið til aðstoða börn í þekkingarleit sinni til að skilja náttúru og samfélag og liður í sjálfbærnimenntun. (Skólanámskrá Tjarnarsels, 2014)

Líf plantna hefst með sáningu fræja

Kennarar í Tjarnarseli hafa mikla þekkingu og reynslu af því að forrækta úrval frætegunda. Ein aðferðin sem hefur reynst vel til forræktunar er að sá fræjum í upprúllaða blómapotta úr dagblöðum sem raðast í bakka.

Þegar kemur að því að umpotta litlum sáðplöntum þarf fjöldann allan af ílátum. Við fáum foreldra til að leggja okkur lið við að safna t.d. jógúrt- og skyrdósum. Smátt og smátt fyllast gluggakisturnar í leikskólanum af ílátum af ýmsum stærðum og gerðum.

Gróðursetning

Síðan eru plönturnar gróðursettar og dvelja vaxtatímann sinn í huggulegum vermireitum víðsvegar í garði leikskólans. Það er ekki slegið slöku við eftir gróðursetningu því þá er nauðsynlegt er að hlúa að gróðrinum af alúð og gleði. Við garðyrkjustörfin læða kennararnir inn ýmsum fróðleik um matjurtirnar, kenna þeim að þekkja grænmetið í sundur á grösunum, að sumt vex neðan og annað ofanjarðar og síðast enn ekki síst, að borða nýtt grænmeti.

Til að auka fjölbreytnina og lífga enn frekar upp á garðinn eru gróðursettar stjúpur, tópushorn og morgunfrúr, sem börnin forrækta í leikskólanum.

Uppskeran nýtt til matar og drykkjar

Yfir sumartímamann og fram á haustið njóta allir í leikskólanum uppskerunnar. Þegar grænmetið er tekið upp og þrifið er það, vigtað og flokkað eftir tegundum, litum og stærðum, sem er skemmtileg leið til að leggja grunn að stærðfræðinámi barnanna. Sumt grænmeti er borðað beint úr garðinum, annað færa börnin matráðunum til matargerðar; nýsoðnar kartöflur með fiski, hvítlaukur, niðurskorið rötargrænmeti og salat með kjötréttum, myntan er klippt og notuð í heitt te eða sett út í kalt vatn. Basilkan sem er ræktuð inn er nýtt í brauðgerð og pestó.

Uppskeruhátíð með börnunum

Við fögnum ræktunartímabilinu með uppskeruhátíð og tengjum hana Degi íslenskrar náttúru sem er 16. september. Kveikt er upp í eldstæði sem börnin hlaða sérstaklega fyrir hátíðina. Á boðstólum eru kræsingar sem eru matreiddar úr hráefni sem er ræktað er í Garðinum okkar, eins og grænmetissúpa/ kjötsúpa, myntuklaka og myntute, sem er soðið við opinn eldinn

Haustverkin í garðinum

Haustið er skemmtileg árstíð þar sem litadýrðin í garðinum breytist ört og sumar plöntur skarta sínu fegursta og má sjá að grænt verður gult, appelsínugult, rautt, bleikt, blátt og fjólublátt. Haustverkin í garðinum fela í sér að búa garðinn undir veturinn. Gríðarlegt magn af laufi fellur af trjánum sem dreifist um garðinn sem börnin aðstoða við að hreinsa. Meðal annars eru laufið sett í gróðurbeðin til að hlífa plöntunum sem best yfir veturinn og nýtist sem næring fyrir ánamaðka. Á haustin gróðursetja börnin til dæmis matlauka, eins og hvítlauk og haustlauka (krókusa, páskaliljur og túlípana) sem blómstra á vorin.

(Inga María Ingvarsdóttir, 2017)

Áskorun og áhætta í hreyfinámi barnanna

Síðast liðin sex ár hafa árlega verið haldnir útivinnudagar þar sem sjálfboðaliðar úr hópi foreldra, kennarar, barna og annarra vina Tjarnarsels, leggja hönd á plóginn í að umbreyta útileiksvæðinu. Breytingarnar fela í sér áskoranir og bjóða börnunum upp á ævintýralegt umhverfi til útináms og leikja. Einnig er það hannað með það í huga að þeim finnist gaman að fara út og hafi óendanlega möguleika til að spreyta sig á ögrandi verkefnum í sjálfsprottum leik eða í umsjón kennara. Stór grjót, litlir hólar og þrautabrautir leynast víða til að efla hreyfiproska barnanna. Einnig eru vatnsbrunnur og lækur fyrir skapandi vatnsleiki. Í kringum sandkassann eru trjábútar, sem gott er að æfa jafnvægið eða drullumalla á. Auk

Þessa alls eru skýli, lítil hús og indíjántjald sem veita skjól og eða aðstöðu fyrir hlutverkaleiki barnanna (Inga María Ingvarsdóttir, 2017).

Til að efla ímyndunaraflíð og frumkvæði barnanna leggjum við áherslu á að þau hafi aðgang að fjölbreyttu leikefni, eins og spýtum, trjádrumbum, múrsteinum í nokkrum stærðum, mold og vatni. Í útileikjunum má sjá hæfni barna til að hugsa lausnamiðað og sýna sköpun og seiglu til að láta verkefnin sín ganga upp. Einnig leyfist börnunum að fara með leikefnið, frjálst um allan garðinn. Þannig kynnast þau betur möguleikum þess til skapandi leikja.

Virðingarfyllst,

Inga María Ingvarsdóttir, verkefnastjóri Tjarnarsels

Heimildir:

Heilsueflandi leikskól. Sótt 22. ágúst, 2018 af <https://www.landlaeknir.is/heilsa-og-lidan/verkefni/item30702/Heilsueflandi-leikskoli>.

Inga. M. Ingvarsdóttir (2017). *Garðurinn okkar – útinám í leikskóla*. Reykjanesbær: Leikskólinn Tjarnarsel.

Inga Andreassen og Auður Pálsdóttir. (2014). *Útikennsla og útinám í grunnskólum*. Í Inga María Ingvarsdóttir. *Garðurinn okkar – útinám í leikskóla*. Reykjanesbær: Leikskólinn Tjarnarsel.

Jordet, A.N. (2010). *Klasseroomet utenfor*. Ósló: Cappelen Akademisk Forlag.

Lýðræðis þátttaka barna í sínu nærsamfélagi. Sótt 22. ágúst, 2018 af [http://www.tjarnarsel.is/verkefni/graenfaninn/Lýðræðisþátttaka%20barna%20í%20sínu%20nærsamfélagi](http://www.tjarnarsel.is/verkefni/graenfaninn/Lydræðisþátttaka%20barna%20í%20sínu%20nærsamfélagi).

Sabína Steinunn Halldórsdóttir (2014). *Færni til framtíðar: Valið efni úr handbók um örvun hreyfifærni barna úti í nánasta umhverfi*. Reykjavík: Embætti landlæknis.

Sjálfbærni og vísindi (2017). Reykjanesbær: Leikskólinn Tjarnarsel.

Skólanámskrá Tjarnarsels. Sótt 22. ágúst, 2018 af <http://www.tjarnarsel.is/files/pdf-skjol/skolanamskra-tjarnarsels--2017-lokautgafa.pdf>.

Skólapúlsinn (2018). Sótt 7. September, 2018 af <http://www.tjarnarsel.is/files/pdf-skjol/nidurstodur-tjarnarsels-2018.pdf>.

Fundargerðir umhverfisnefndar Tjarnarsels

Umhverfisnefnd Ljósvallanema hóf ræktun á hvítlauk haustið 2017. Þá var barnahópurinn á 5.aldursári. Hópurinn samanstendur af 20 börnum og 4 kennurum þeirra ásamt verkefnisstjóra er heldur utan um Grænfánaverkefnið.

Hvítlaukur

Börnin settu niður hvítlauksrif í septembermánuði að undangenginni fræðslu um ræktun lauksins.

Kennarar höfðu sótt fróðleik á netinu og sýndu börnunum vaxtarferlið á myndbandi. Samhliða voru lögð inn orðin hvítlauksgeiri, að gróðursetja, ræktun og uppskera í Orðaspjalli, sem er kennsluaðferð sem miðar að því að auka orðaforða barnanna.

Um haustið og fram á veturinn fylgdist barnahópurinn með grænum strám vaxa upp úr ræktunarkassanum, þar sem hvítlauksgeirarnir hvíldu undir. Svo leið veturinn, vorið kom og loks sumarið. Stráin höfðu hækkað verulega og ákveðið var í einni samverustundinni að nú væri gaman að kíkja á laukinn og sjá hvort eitthvað væri að gerast. Forvitin barna og kennaraugu tóku því upp einn laukinn í byrjun júnímánaðar, en sáu að lítið hafði gerst annað en að geirinn hafði bólgnað lítillega.

Ákvað hópurinn því að bíða þolinmóð fram á síðsumar. Í lok ágústmánaðar tók hópurinn svo upp þessa dýrindis uppskeru af skjannahvítum hvítlauk. Börnin voru alsæl og undrandi yfir því hve mikið laukurinn hafði stækkað.

Á umhverfisfundi var uppskeran skoðuð og rætt um hvernig við gætum nýtt hana. Ein stúlkanna stakk strax upp á því við matráð leikskólans að bakað yrði hvítulauksbrauð og ákveðið var að nota hvítlaukinn líka í lasagne sem átti að vera næsta leikskóladag. Rætt var um að nú þyrfti leikskólinn ekki að kaupa hvítlauk, þar sem uppskeran dygði vel fram á haustið. Því væri hægt að nýta aurinn í annað, t.d. að kaupa nýjar bækur.

Sumarblóm

Í febrúarmánuði ákvað umhverfisnefnd Ljósvallanema að sá fyrir sumarblómum. Hópurinn ákvað að rækta 2 tegundir sumarblóma, aðra sem væri fljótsprottin, morgunfrúr, og hina sem þyrfti meiri natni, tóbakshorn.

Hópurinn byrjaði á því að sanka að sér plastílátum frá heimilum barna og kennara. Þar fengu jógúrt og skyrdollur framhaldslíf sem fútt var í.

Í þessu ferli lærðu börnin orðin að sá, að prikla, að dreifsá og knúppur.

Í einni samverustundinni skoðuðum við ólík fræ sumarblómanna og skoðuðum myndir á netinu af fullvöxnum sumarblómum. Hvert barn fyrir sig setti svo niður fræ í sáðmold og svo skiptust börnin á að vökva plönturnar. Þegar sumarið kom settu börn, kennarar og foreldrar niður sumarblómin í garðinum á útivinnudegi sem ofangreindir taka þátt í á hverju sumri í sjálfboðastarfi.

Öll sumarblómin sem sett voru niður í garðinum okkar voru ræktuð í leikskólanum.

Basilika

Í marsmánuði fóru garðálfarnir á Ljósvöllum að beina sjónum sínum að kryddjurtaræktun.

Börnin sáðu hvert fyrir sig í sitt plastílát basilikufraejum sem voru ýmist, sítrónu-, sæt-, tælensk- eða hefðbundin basilikufrae.

Ílátin voru merkt hverju barni fyrir sig og gátu börnin því fylgst vel með sinni plöntu. Einnig voru sett afgangsfrae í sér pott sem deildin átti í sameiningu.

Orðin sem lögð voru inn í þessari vinnu voru kryddjurt, beiskt og basilika.

Í byrjun júnímánaðar fóru börnin svo heim hvert með sína basiliku og er gaman að segja frá því að okkur hafa borist fregnir á ljósmyndir frá því hver vel hefur gengið að rækta plöntuna áfram heima fyrir.

Í ágústlok hélt barnahópurinn svo fund og ræddi hvað hann gæti gert við uppskeruna af basilikuplöntunni sem deildin átti. Ákveðið var að biðja matráða leikskólans um að baka basilikubrauð. Börnin týndu því samviskusamlega laufin af plöntunni og sýndu matráðunum. Matráðarnir tóku beiðninni ákaflega vel og bökuðu brauðið degi seinna. Áður en brauðið var bakað fengu börnin að sjá hvernig basilikan blandaðist saman við deigið.

Það er ekki ofsögum sagt að basilikubrauðið var bragðbesta brauð sumarsins.

Fundargerðir skráðar af,

Ingu Sif Stefánsdóttur, deildarstjóra